

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 71

Fylke: Aust-Agder

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Lundeled

Emne: Giftefærdig ungdom

Bygdelag: Tvede Do

Oppskr. av: Anders H. Moland

Gard: Moland

(adresse): Skland på

G.nr. 58 Br.nr. 4

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. ja

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

I Synet på giftermål

Sp. 1

SVAR
 Det var ikke folk så nøie på. Det var ganske almindelig her at man hendet sig en kone fra en annen bygd eller et bortliggende bygdelag, og det var like vel det som gifte fra heimstaden. Hovedsaken var at bruden eller brudgommen var av "gott folk" et dugende menneske.

Sp. 2

Besvart under sp. 1. Når jeg har nevnt "gott folk" så menes ikke dermed bare rik folk eller formuende folk, likesåvel "lira folk".

Sp. 3

Det var man heller ikke så nøie på de ovenfor nevnte hensyn veide mere ja.

Sp. 4

Sp. 5

Nei, ialfall i de sidste menneskealder er det de unge selv, som vælger sin ektefelle, men det var alltid snak om at for aldri likte det gifte eller ikke, men det hendte nok sjelden at de fikk forpurret det.

Sp. 6-7

Ja ja, det var nok helst ^{det fra min bygd} kjennes jeg ikke til det, men fra grannebygdene jeg altså. Kjennes jeg til at Høstved gårdeiers sønner hadde snakket om giftermål mellom deres barn, mens de ennå var mindre unge. At det ikke ble noe av skjøtes andre om slendigheter; en annen fri er 14438

Sp 8

Disse omgrep som er nevnt under sp. 8 kjenner jeg ikke til.

Sp 9

Noen nevnt var slike avtaler hverken kjent eller praktisert i vår bygd.

- 10

Ja, synet på skyldskaps gifte var nok individuelt. Noen mente det var uheldig for slekten, mens noen ikke tok noen notis av det, å det var ^{var} òll de fleste Likkort er det ialfall at ekteskap mellom f.eks. søskenbarn var ganske almindelig her i bygda eller bygdene

Sp 11

Nei jeg har ikke hørt om det. Var skyldskaps fjernere end sødskenbarn regnedes det ikke som skyldskap i den forst and.

Sp. 12-13

Ja, da isor hvis det var god grunn for foraldrenes motstand ville det ikke ga bra

Sp 14

Ja den almindelige mening; hva folk syntes kunne ~~innvirkning~~ spille en rolle her de unge kunne nok fa en støtte i den

Sp. 15

Jeg kjenner til at ein eldre velvordt mann fikk forpurret ekteskap mellom en enke fra bygda og en gammel enke mand fra Vegarhei, det var endog kommet så langt at der var lyst for parret. Vedk. ble spurt senere av en annen.

Var det ikke dig som "lyste te bare" for to nærgittne personer, å mannen kunne nok ikke nekte. Det

Sp. 16

Jeg har ikke ^{hørt} om noe slikt spesielt tilfelle, men det er ikke umulig at sådant hendte

Sp 17

Ja jeg skulle helst tro at Lyenesefolk stod fæire i så måte

Sp 18

Med hensyn til enker så hadde vel disse mer sit for se sjøl å stod på den måten fæire

Sp 19

Nei jeg tror ikke det spille så meget inn ialfall i senere tider om gjenta hadde spurt siglet om

Sp 20

Ja jeg har jo hørt lidt om værsler når det gjaldt spørsmålet om gifte, men slett hørt

Sp. 20
Sp. 21
Sp. 22
Sp. 23

hørte nok hjemme i eldre tider, ikke i vår
oplyste tid
Men jeg har ikke hørt om slike trolle midler
som kunne bringe, ein annan til Kjerleik
Da ikke slike middel blei nyttå hadde
folk heller inga meining om dei, annet ^{overtruc}
Jeg tror ikke det var godt skikker, men, grans-
byggda var det nesten anset som skam eller
upasende om gut a jente hadde følge
på høilys dag - Det er ikke slik lenger vi

II Nattefriing

Sp. 24

Da angir et vist tids avsnitt da delvar slut
med nattefriing lar sig ikke ^{gjøre}. Det kommer
jo også an på hvad der henregnes ^{til} "nattefriing"
skal det regnes som nattefriing bare det, at
gut a jente har følge ulovt koellen's nattefri-
sa er den nok ikke slut ennå.
Der var enkelte prester f.eks. Johannes til Gjerdstad
som i'vet godt nok slikt å det er vel trolig
at uskikken avtog lidt efter lidt fra hans tid
han var prest i Gjerdstad i et par menneske-
aldre fra midten av for. århundre a har
skrevet en bok: Gjerdstad prestegjeld a prester
meget interesant

Sp. 26

ja det ~~ikke~~ all nattefriing var "nattefriing"
man kunne også ha andre erind
I den tid fulgte nok nedes kunne det
være en ydeler sport a gjelle frugt-havne
og da ble en matter angler

Sp. 27
28
29
30
31

Pa mange som det passer for erind det
Det var der selvskilt ingen regler for
A ja helst det
Ja også tjenestegjæver kunne være med
Men her kjemmer jeg ikke til noen bestemt regel
hvor der var noen ekstra fruhet slikt bare man sig til

32

Nu, som samhold av gutter fra et vist stoff med

- 4
- Sp. 32 gutar fra et anna stork har jeg hørt om gjete
 33 ^{et} et jeg selv har erfart så gutt vi helst samant
 om kly metop på friing
 - 34 Nei det har jeg ikke hørt noe om.
 - 35 Nei her var ingen som helst regler for slukt
 men sån i folkepratun så var det gjerne
 hentagt til lørdag
 - 36 Ja det ville nok bli et for upassende
 å vanvordelig ^{høilidst} par voldar som jul å påske
 a jeg tror ikke noen ville ha gått i slike ender
 nar en vidste at der lå kirkul/respekt for døden

Sp. 37/38
 a videre

Plike ymse skikker å samvorfomer for
 ungdom antar vel til enhver tid sine egne
 former efter det kulturtvinn å dannelsel
 ungdommen er nå frem til

Her har ungdoms arbeidet, både det kristelige
 og det. til lynde har veldig betydning
 Her er stor skilnad på nå å før
 Før var det nok å ^{pa alm.} at ungdommen lå i
 lå om som ren år da var det vankeleg at
 der vanket natfuarar. Slukt er det også
 slukt med nå

39 Kjerner ikke til noen bestemt ^{reas} som bruktes

40 Å ja det var vel i almindelighet så

41 Ja de såg vel på det som, noe de var
 nødt til å finne sig i

- 42 Ja det kunne vel være så forskjellig
 men jeg kan nok ^{la} at det var mes anstendig
 ikke å slippe dem end med det samme

43 Det kunne nok hende at der vanket lot
 spandar fra guttenes side

44 Ja der kunne vel bli høve til det

- 46 Ja hvem kan vel oppi det med sikkerhet?

Jeg har ikke fåt udfyldt mere af disse
spørgsreklister og da jeg ikke er fulgod med hel-
sener sa tror jeg helst det ma bli slut med
et medarbejderforholdet i Norsk Etnologisk Granskning

Som en høvelig medarbejder her i bygda

vil jeg navne Lars Liansen
Lannes

Høpestrand p. Risør

med

helsing
Anders H. Moland
Åk land p. å